

tekening © Korneel Detaillieur

GROENE en BLAUWE snelwegen voor de natuur

Langs beken en rivieren, over hagen en houtkanten, tot in het hart van onze steden. Natuur en waterlopen moeten worden verweven tot een groenblauw netwerk dat zich vertakt over heel Vlaanderen. Die linten natuur zorgen ervoor dat diersoorten zich kunnen verplaatsen tussen hun leefgebieden en staan tegelijk garant voor aangename recreatie. Bovendien zijn ze de beste en goedkoopste oplossing om ons te wapenen tegen de gevolgen van de klimaatverandering. Nu een gloednieuw beleidsplan voor de ruimtelijke ordening op de tafel van minister Schauvliege ligt, breekt een uniek moment aan om groenblauwe netwerken op de kaart te zetten. Waar wachten we op?

Tekst: Frederik Mollen

Manhattan New York, we schrijven 1980. Een locomotief met drie waggons diepgevroren kalkoenen dendert over de High Line, een spoorwegviaduct op 9 meter boven de begane grond. Het is de allerlaatste trein die het traject aflegt. 46 jaar lang heeft de spoorlijn het centrum van New York bediend met vlees, andere voedingsmiddelen en postpakketten. In 1999 wilde men het in onbruik geraakte spoortraject slopen. Enkele vooruitziende geesten protesteerden en kwamen met het idee om het traject om te vormen tot een publiek park. Een geniale zet: vandaag is het viaduct een 2,3 kilometer lange groene ader in de stad, een plek waar miljoenen bezoekers komen ontsnappen aan de hitte en drukte van de stad die nooit slaapt. Bijen zoemen en vlinders

Dieren en planten moeten zich kunnen verplaatsen. Anders sterven ze uit.

fladderen over de hele lengte van het groene lint. Een snelweg voor de natuur, tot in het hart van de stad.

VAN THE BIG APPLE TOT IN KONINGSHOOIKT

Ook in het verkavelde Vlaanderen bewijzen groene en blauwe netwerken hun nut. Tot de aanleg van de Jutse Plassen in 2006 bracht de Itterbeek vooral ellende in Koningshooikt, een deelgemeente van Lier. In 1998 nog zette de beek er huizen en straten blank. Maar sinds de aanleg van het 11 hectare grote spaarbekken, is het gebied beschermd tegen overstromingen en watersnood. In de Jutse Plassen legde men ook poelen aan waar de natuur zich kan ontwikkelen. In samenwerking met de provincie Antwerpen kreeg Natuurpuntafdeling De Wielewaal de opdracht om de natuur

in het gebied te beheren. Met succes: intussen komen er ijsvogels broeden en loop je er bijzondere gasten als de bosruiter en de zomertaling tegen het lijf, die een tussenstop zoeken tijdens hun trek naar het hoge noorden. In het verlengde van dat groen lint sluit een netwerk van hagen over landbouwgebied aan op het natuurgebied Anderstadt en tot slot op de oude meanders van de Nete, de historische vesten rond de binnenstad.

Het geheel van die groene en blauwe bruggen is meer dan de optelsom van de delen. Langs dat groen lint kunnen dieren en planten zich gemakkelijker verplaatsen. Dat is nodig, want anders raken ze geïsoleerd en sterven ze uit. Met name door de verandering van ons klimaat moeten soorten kunnen verschuiven volgens hun eigen noden. Ook de mens heeft veel te winnen met groenblauwe netwerken. Onze steden worden 's zomers warmer, er is meer nood aan de opvang van CO₂, de zeespiegel stijgt, het zal vaker regenen en overstromingen zullen onze regio frequenter teisteren. Die nieuwe uitdagingen vragen om nieuwe visies.

Stijn Temmerman, professor Geologie aan de Universiteit van Antwerpen publiceerde er begin augustus over in vakblad Science. De dijken verhogen is geen optie meer, we moeten inzetten op natuurlijke overstromingsgebieden, open ruimte waar water gebufferd kan worden. Het past in de visie die almaar meer wetenschappers delen: natuurgebaseerde oplossingen zijn de goedkoopste en beste om ons te wapenen tegen de ingrijpende gevolgen van de klimaatverandering.

Dat het tijd is voor nieuwe visies heeft ook de Vlaamse regering begrepen. In haar regeerakkoord kondigt ze een

nieuw Beleidsplan Ruimte aan, dat het wettelijk kader vormt voor onze ruimtelijke ordening in Vlaanderen. Als voorbereiding van dat plan lanceerde ze een aantal vernieuwende ideeën die ze aftoetste bij de bevolking. Het idee van de groenblauwe netwerken was er daar één van en kon, in tegenstelling tot het verder volbouwen van Vlaanderen, op ontzettend veel draagvlak rekenen. Meer dan 80% van de Vlamingen steunden het idee. De regeringspartijen verankerden het idee in hun regeerakkoord, maar op de verdere uitwerking door minister van Omgeving Joke Schauvliege blijft het wachten.

Natuurpunt verwacht dat de minister de groenblauwe netwerken op de kaart zet. Steden en gemeentes krijgen op die

We vragen de minister: maak een kaart met groenblauwe netwerken in Vlaanderen.

manier een duidelijk kader om toekomstige vergunningsaanvragen en bouwwerken te beoordelen. Zo wordt vermeden dat bestaande groene linten doorbroken worden door één ongelukkig ingepland bouwproject. Tegelijk kunnen ecologische inspanningen op bedrijventerreinen en in het landbouwlandschap structureel opgenomen worden in nieuwe plannen. Dat het mogelijk is om zo'n kaart op te stellen bewijst het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met haar Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling. Bouwpromotoren worden er verplicht om delen van de groene infrastructuur mee uit te voeren, terwijl nieuwe bottlenecks op de groene verbindingen worden vermeden.

Hoewel het concept van de groenblauwe netwerken in Vlaanderen nog in zijn kinderschoenen staat, moet men niet van nul beginnen. De bouwstenen zijn er al, alleen het cement ontbreekt. Naast de afgebakende gebieden van Europese (Natura 2000) en Vlaamse topnatuur (Vlaams Ecologisch Netwerk), passen ook de overstromingsgebieden die ons moeten beschermen tegen hoge waterstanden op de Schelde (SIGMA) in het plaatje. En ook bij nieuwe woon- en industrieprojecten wordt natuur en water steeds meer betrokken in het ontwerp. Stedelijk groen kent een opmars, en vele steden leggen rivieren in het stadscentrum opnieuw open. Het is zaak om al die afzonderlijke inspanningen met elkaar te verbinden tot een krachtig groenblauw netwerk over heel Vlaanderen.

www.natuurpunt.be/beleid